

ב א ה ל י ם

הלב האישית הלוחשת והמתמטת בני-חלחה המאירה, לצבור שם את מעט ניצוצות-התקווה ואם כי אין כל מפרץ לט וכל הערכים מתנפצים ויורדים אל שטח המציאות הרובצת על אפר ורמץ — בכל זאת... הרי דוקא בניגוד הנר-קב הזה יכולה הנימה הלידית להת-דומם להבעת המרניות ולא להצטמצם בלחישה רפויה וסנטימנטלית בלבד.

בתוגת הדאבדון ובשמתח המשתכחין דולה המספר את הניצוץ האנושי מתוך נפשו של היהודי ("קן צפור"), הערבי ("מציאה") ויש ומעלה הוא עברם של "נויים" גממעים ומומרים, שדוכרכו כל כך עד שאותה יד נורל שנמלה, היא גם המחזירה את עטרת יהדותם ("הברית המשולשת").

ד. סך הכל? עדיין תחילת דברים היא; פרסורי מחשבה וקוי התבוננות, שנת-קבצו בראשית התבוננותם. ובמובן, שאבני הבנין הספרותי לא בלו ועוד לא נבנו הנדבכים עד תומם. והררי ניצנים מלאים ונובטים הם של הער-מד בשחרית חייו ולבו סתרעד אל הבא, אל הצריך לבוא, בלקראת פנישה הרת עתידות. אך אפילו מסד הוא, שעל שורותיו המעטות מרטטים ניבי החיים והבנין על אורם וצילם, נאה הוא וחזק להשתית עליו את המשך הדרגות.

הסיפור העברי הארצישראלי באורו, שמשו ודופק לב גיבוריו המתעריב והולכים יותר במסכת חיי האי-רץ — סיפור זה קיבל כאן חיזוק ושר-פיר.

בחוליות חיות בתוך שרשרת "הברית" ודבר הפלא של הילד העברי הראשון שנוצח במקום — בכל הסיפורים הללו מתנסה כוחו של המספר ומעפיל למתן הפרצוף הראשון המצטייר תוך ערבוב הצורות והתכנים של ציבורי אנשים שונים, שבאו מתלישות גלויות ומחור-קות תפוצות להתקבץ פה בעמל ובי-בנין שרשיות עברית.

יריעות-יריעות הן כאותן היריעות של ה"אהלים" בראשית תקיעתם, הם מתכדרים לסערת רוח ולמלטולים ועם זאת חוקים הם ודרוכים כנגד לחיי כוב-שים ועורנים. יושבי אהלים אלה, אין הם מעטיקים עדיין ביסוד קיומם והי-כרת ישותם, לא שהם מתלהבים או מלהיבים אחרים, עובדים הם בשדה ובהר, מתחכמים בתחומי יחידותם ונושאים בעול. על הרוב נפשות זכות, תמות, שעולו של משהו קשה ונעלם מכביד עליהן ומיסרן בספקות והתלב-זיות.

ו. ודאי שנפש המספר נתונה לאור ולי-יופי, אך מפרפרת היא בין סדרי חיים ותנאי מציאות הפוכים מאלה. הוא כאהרים, משתתקוקה הכרתם לפתרון מה של אותה חידת העולם, מיד מני-חה לעומתם אפלת השחור והרשע. מכל עבר ואף בסרחקי האפקים דועכות והולכות שלהבות הסוב והחסד האנר-שי. חושך ותורבן העולם היהודי ואכי-זריות רומסיו העולה, מאוימים להחניק את שטופח בלב הצעיר ברוב רצון-חמים ואמונת-אמת. על כרחם נמלטים הם אל עולמם הפנימי, אל אותה פינת

הפיסת החיים הארצישראליים לכל רחי-בם ועומקם — אפילו אם פגומה היא עדיין וחסרת היקף הדיסטנציה — ממלאה את אוירת יצירתו, אלא הח-דיתה המרנינה והערה לכל אילו פינות ההווי והנפש הבודדות, הקובעות כמי-פורר את מסכת החיים הללו.

המסופר מתחבב עליך ומכניעך, למן בות אביו הרעוע של יונה נבעוני הפח-דן, שכל העלבון של חייו הדלים והכר-אבים בנולה עושים אותו "נוכח", הגואל את עולמו במולדת; למן רא-שית ימי הקיבוץ הרך, שאנשיו היו גוהים סאור להתעצב ולהישבר בבני-הגלילות מתוך שקרתו וסבלו ותכעו מן החיים את שקיפתתם נלות כפולה ומי-כופלת — ועד אותו לייבא, שנעוריו נשכרו בימי המלחמה ונפשו נתקמטה בו ונתמעכה מנדודים, מרעב ומעלבון, והוא — משבוקש ליישר כאן את העק-מוטיות שבנפשו, להינאל ולהינחם במשאת הנפש הנדולה מכפי שאפשר לתפסה — נודעזע ונמשך לתהום ונת-קף בסירוף הדעת כאומר לבעוט בער-לם בולו ("את שלא סיפר לה עד כה"); למן אותם הרווקים, הערירים, הנעי-וגד'ניקים, שלאחר שלש עשרה שנות עטל והתלבטות לא מצאו את הסעד וההיוזק לחייהם המבודדים ("לא היא, לא היא"), דרך גילה היתומה מאביה שנפל בשעת התנפלות על ישוב נני-אל, ועד אותה ההתחכמות בצורות חיי-הקיבוץ ובערכי השיתוף של אנשיו, שתחילה נשתרשה בלבוחיהם אייחבי-נה, מרירות וטנאה הדדית, ואחר כך נודרכו בהרטחם ונצטרפו באהבת אחים

יהודה יערי: "באהלים", קובץ סיפורים, הוצאת ארץ ישראל, תל-אביב.

המספר, שקובץ סיפוריו מונח עתה לפנינו — מיתר לב והמית נפש של אמת פנימית וספרותית ביצירתו. כל המשוקע באהלים המעוגלים והצתור-רים האלה היא אהבה טבעית ועטופה להייה העכורים והאנושיים של ארצנו המתחדשת. בתיאור התהוותם לא חר-גיש שמין מאותה גישה פטריוטית ומני-זימה, המשבחת ומאדירה את העלי-גה והמאורע כדי מלאכותיות וחיפלות, ישנאפסו לה, בהשראתם המלוטשת, גם מנדולי המספרים שכנו, שבשמי המור-לדת המשכרים הוציאו לשעה ממעמי-דם המציאותי והבריאות בעומם הנשי-גב ונודש הפלאי לתהום של הזיות וקונסטרוקציות דמיוניות. אדרבה: ראשית פסיעתם וגישושיהם של סוללי הכבישים מלאים פה כאבי-חפושים וחבר-ליהגשמה ויבון'כיסופים. כתפיסתו של מספר האהלים זו מציאות חזקה, שמי-שית ואפורה, של הווית ארץ הנתונה לפריחה ולשדפון, ושל חווית אנשים הנאבקים ומתסירים בה בכל יסורי-האחיזה ומלטולי הנפש לשם עמדה אי-חנה, אחרונה, גולית. אפשר, וההר-כרה האמיתית של נוף הארץ ומתו-חה; המנע האיש באותה מציאות, ובאותם בני הדור, שהיו הלוצי העלית-השלישית ומנתי היסוד לכיבוש חלקי-ישוב רחבים, נתנו בו, במספר, את הי-כולת למצות את האמת הזאת. אך הרי טוב; אין יכולת בלי כשרון חודר-ובלי ראייה חדה ושלמה, המעלה ומעי-צבת מרמזה של תקופה רבת עליה שכוו.

עוד עם הופעת ספרו "כאור יהל" חשנו בנינו הפיוט של מספר, שמפבים בו מעיינות חבוים למבע עצמו ודורו. מלבד הבהרת החזות ובנרות התיאור, שעברו כמטוננות בדרך ההמורה הע-צומה של שריפת הגשרים בעולם-הנכר ועד שיבת היהודי אל מקורו, הקשכנו גם לאותה שוועת האדם לאושר מתוך שנכוכו תמותו. שהרי, האדם מישי-ראל בדורנו גם בהתערותו באדמתו, נושא הוא בתוך דמו פנימה את אסון-עמו ובלבו שוכן ומתנעש צער העו-לם השוקע בסירוף רשעותו.

ב. אין המספר כאותם הצעירים, שמי-תוך רעבתנותם לחיים ולמראותיהם העזים והמגדים, מוכנים הם לונק ולי-מול מהם בתסיפה בכל הכא לידם. תמיד מרגיש הוא בצורך לרסן את עצי-מו. משהו יש בו האומר: מעודן. לנו אינו פתוח לכל הרגזות המנשבות. בחוויותיו אין הוא מהלך הליכה מהי-רה, צוהלת ופזיזה. מטבעו משקיף הוא ומאזין תחילה, בותן ומצרף קטי-עי הניגו והתרשמיותיו אחת לאחת, מקן ילדותו ומכיבת נערותו הכיא עמו-להלוחית של תורה ומסורת עם, ידי-עת לשון והרבות. בין הצעירים ודאי שהוא המבוגר, שדרך כתיבתו בכובד ראש, בודל ובודל לרוב.

יכול שקע סיפורו מרפרף ואינו נונע עוד באופק האדמה הממשית, שדמויותיו, מתוך שנחלצו ונעקרו מעולם הישן והניעו עד קשי התאקי-למות, נדחפות בלא יודעים לתהום צענועי התעצבות וכמיהות מעורפלות של רפיון והרגשת סרגיות. אבל הוא, באמור, זהיר ויודע את שלפניו. עם כל חזרון דמם ומסכת נפילתם של קצת גיבוריו, מורגש במתונו של הכותב, תיודע לתמכם בכל שעה שלא ישקעו תחתיהם. למרדנות, עליותיו נמצא תמיד כעין מעקה להשען עליו, מין סמוכות הגנה מפני ארעזה עצודי בנינו. לא

אריה ליפשיץ